

28 februari 1922 **HET KOLENTEKORT EN DE NOOD DER VEENARBEIDERS.**

De heer A. Bos te Helenaveen schrijft ons:

5 Binnen zeer korten tijd zal het wetsontwerp tot dekking van het verlies op de kolenvoorziening in behandeling komen en al of niet beslist worden of zonder verder onderzoek dit tekort door de schatkist zal worden gedragen. Indien het optreden der regeering in de kolenvoorziening geen andere gevolgen had gehad, dan zou elk schrijven hierover practisch van weinig waarde zijn. Buiten het geldelijk verlies, dat in het wetsontwerp genoemd wordt, is er echter nog een zeer groot economisch verlies: de debacle in de veenderijen, welke een natuurlijk gevolg is van de handelingen der regeering.

10 Het geven van een overzicht van den loop der turf distributie gedurende de oorlogsjaren, kan hier achterwege blijven. Volstaan kan worden met het noemen van enkele belangrijke feiten. Op 25 Augustus 1916 werden maximumturfprijzen op de veenplaatsen en voor den kleinhandel vastgesteld en op 1 Mei 1917 werd de turf bij het Rijkskolendistributiebureau ondergebracht, om op 1 Juli 1919 weder geheel vrij gelaten te worden. Het vrijgeven van de turf in 1919 zal toch wel hiervan het gevolg geweest zijn, dat de voorziening van brandstoffen weder gemakkelijker geworden was, zoodat het vrijgeven van de turf als een begin van ontbinding van het Rijkskolendistributiebureau te beschouwen was.

20 Inplaats van tot opheffing over te gaan, vond de Minister het in 1920 plotseling noodzakelijk om aan het Rijkskolendistributiebureau een nog grootere beteekenis te geven dan tot dusverre en liet door dit bureau groote voorraden kolen opkopen. Was dit noodzakelijk en was het gevaar voor een brandstoffengebrek werkelijk zoo groot geworden, dat deze maatregelen gerechtvaardigd waren?

25 De volgende vragen zijn hieromtrent te stellen:

10. De Minister heeft in 1920 geen opgaaf bij de veenderijen gevraagd van de aanwezige turfvoorraden; werd er met deze voorraden turf bij de beoordeeling in 1920 van het denkbeeldig brandstoffengebrek geen rekening gehouden?

30 20. Was het zeker, dat Amerika de kolen zou uitvoeren, al waren deze gekocht, wanneer dit land deze kolen zelf onverhoopt noodig zou gehad hebben?

30 30. Waarom werden bij de opheffing op 15 Januari 1921 der Rijkskolendistributie geen maatregelen getroffen, waardoor voor een behoorlijk afzetgebied werd gezorgd voor de groote voorraden turf in de veenderijen aanwezig en welke door de te groote aankopen van steenkolen waren vastgelegd en belangrijk in prijs gedaald?

35 De nood der veenarbeiders, waarover zooveel geschreven wordt, is een direct gevolg van de eigenaardige handelingen in zake de kolenaankopen in 1920 van den tegenwoordigen minister van Landbouw. Zal bij de behandeling van de wet op de dekking van het verlies op de kolenvoorziening hiermede rekening gehouden worden, of zullen de venen vergeten worden?

40 De nood der veenarbeiders zal niet eerder opgeheven zijn, dan wanneer de turf van de veenplaatsen is afgevoerd en weder gelegenheid tot normaal werk geschapen is. Het is dus niet alleen het tekort van f33.600.000, waarover de Kamers hebben te beslissen, maar de geheele steunuitkeering in de venen komt hierbij als een direct door de schatkist geleden verlies, en verder het feit, dat een welvarende industrie door den Minister van Landbouw een crisis doormaakt, welke vermeden had kunnen worden.

45 Helenaveen, 28 Febr. 1922. A. Bos.